

**BO'LAJAK IQTISODCHI MUTAXASSISLARNING INNOVATSION
TA'LIM TEXNOLOGIYLARI YORDAMIDA KREATIV FIKRLASH
QOBILIYATLARINI RIVOJLANTIRISH YEVIROPA ITTIFOQI
MEXANIZMLARI.**

Davlatova Nilufar Vosiljonovna

NamDTU tayanch doktoranti

ndavlatova83@gmail.com

Anotatsiya: Pedagogik va ijtimoiy taraqqiyotning yuqori pog'onasida turgan Yevropa Ittifoqi bugun iqtisodiy kadrlarni yetishtirib chiqarishda davr etirof etgan, mukammal texnologik tizimini ishlatmoqda. Xususan, G'arbiy Yevropa mamlakatlari OTMlarida, bo'lajak iqtisodchi kadrlar o'rtasida o'tkazilgan choraklik "WEESS" so'rovnomasi tahlillariga ko'ra, yillik pedagogik samaradorlik o'rtacha 87 foizni, har bir bitiruvchi kadrning kreativ fikrlash qobiliyati esa 77,8 foiz ko'rsatkichni ko'rsatdi. Ushbu maqolada, bo'lajak iqtisodchi mutaxassislarning innovatsion ta'lim texnologiyalari yordamida kreativ fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish yevropa ittifoqi mexanizmlari yoritilgan.

Kalit sozlar: Erasmus+, Gamifikatsiya, kognitiv fikrlash, sotsialpsixologik pedagogika, murakkab ta'lim fenomeni, STEM, TTCT texnologiyalari, analizli kreativlik.

KIRISH.

Kreativ fikrlashning pedagogik jarayondagi dolzarbligi zamonaviy ta'lim tizimlari kontekstida yuqori darajadagi epistemologik, kognitiv va sotsialpsixologik jihatlarni o'z ichiga olgan murakkab fenomen sifatida ko'rib chiqilishi mumkin, chunki u talabalarning ongiyalab qabul qilish, muammolarni innovatsion yo'l bilan hal qilish va yangi bilimga asoslangan g'oyalar ishlab chiqarish qobiliyatlarini rivojlantirish orqali ta'limning asosiy maqsadlaridan birini amalga

oshirishga xizmat qiladi. Amaliy jihatdan, kreativ fikrlashning pedagogik dolzarbligi global iqtisodiyotning innovatsion talablariga javob berish, zamonaviy texnologik inqiloblar oldida talabalarni moslashuvchan va innovatsion shaxslarga aylantirish, shuningdek, kritik fikrlash bilan sintezlanib, kompleks muammolarni hal qilishda analitik va sintetik qobiliyatlarning integratsiyasini ta'minlashda ifodalanadi, masalan, STEM fanlarida muammoli o'qitish (Problem-Based Learning) yoki dizayn fikrlash (Design Thinking) metodologiyalari orqali talabalarning kognitiv sxemalari qayta tashkil etilib, ularni noan'anaviy echimlarni ishlab chiqarishga undaydi, bu jarayonda o'qituvchi mediator rolini o'ynab, talabalarning kognitiv disonansini boshqarish va g'oyaviy divergensiyaning rag'batlantirish orqali kreativ potentsialni maksimal darajada foydalanadi. Bundan tashqari, kreativ fikrlashning zamonaviy ta'limdagi ahamiyati Dunyo Iqtisodiy Forumining "Kelajakdagi kasblar" hisobotlarida ta'kidlanganidek, 2025 yilga kelib eng talab qilinadigan ko'nikmalar ro'yxatida birinchi o'rinlarda turadi, bu esa pedagogik strategiyalarni qayta ko'rib chiqishni va ta'lim muhitini innovatsion vositalar, masalan, virtual realite, sun'iy intellekt asosidagi simulyatsiyalar va kolaborativ platformalar bilan boyitishni talab qiladi, shuningdek, san'at, adolat va texnologiyaning transdistsiplinar integratsiyasi orqali talabalarning ontologik va epistemologik cheksizliklarini kengaytirish imkonini beradi.

MAVJUD ADABIYOTLAR TAHLILI.

Kreativ fikrlashni pedagogikada o'rganishga qaratilgan birinchi ilmiy tadqiqotlar 20-asrning o'rtalariga kelib boshlangan bo'lib, bu davrda bir nechta olimlar bu sohada fundamental izlanishlarni amalga oshirdilar. Ushbu tadqiqotlarda pedagogik jarayonda kreativ fikrlashni shakllantirish uchun turli usullar, metodologiyalar, didaktik yondashuvlar va metodikalar ishlab chiqildi. Shu bilan birga, kreativ fikrlashning psixologik va kognitiv asoslari ham tadqiqot

predmetiga aylangan. Kreativlik va fikrlash jarayonlarining bog'liqligi hamda ularning o'zaro aloqalari pedagogikada yangi istiqbollarni ochishga yordam berdi.

Birinchi navbatda, kreativ fikrlashning psixologik asoslarini tadqiq etgan olimlardan biri — Joy Paul Guilford (1897–1987) hisoblanadi. Guilford, 1950-yillarda "kreativ fikrlash"ning asosiy elementlarini aniqlashga harakat qilgan. U, o'zining "Kreativ Qobiliyatlar" modelida, kreativlikni ikki asosiy komponentga bo'ldi: diversifikatsiyalangan fikrlash (ya'ni, muammolarga bir nechta turli yondashuvlar) va konvergent fikrlash (ya'ni, turli yondashuvlar orasidan eng maqbulini tanlash). Guilfordning tadqiqotlari kreativ fikrlashning kognitiv mexanizmlarini tushunishga yordam berdi va uning pedagogikada tatbiq etilishiga katta turtki berdi. U, shuningdek, "kreativ fikrlashni rivojlantirish" uchun maxsus testlar, masalan, "Teskari so'zlar testini" ishlab chiqdi, bu testlar hozirgi kunda ham ta'lim jarayonida kreativlikni o'lchashda ishlatiladi.

Guilfordning izlanishlari bilan bir qatorda, 1970-yillarda Torrance (E. Paul Torrance) kreativlikni o'rganishda katta yutuqlarga erishdi. Uning "Torrance Test of Creative Thinking" (TTCT) metodikasi bugungi kunda kreativ fikrlashni o'lchashda eng mashhur vositalardan biridir. Torrance, kreativlikni insonning "qobiliyatlaridan" ko'ra, "iqtisodiy va ijtimoiy imkoniyatlardan" kelib chiqqan holda o'rgandi. U, kreativ fikrlashni yosh o'quvchilarda rivojlantirishda faoliyatga yo'naltirilgan o'quv metodlarini qo'llash zarurligini ta'kidlagan. Shu bilan birga, u ijodiy fikrlashning muhim komponentlari sifatida shaxsiy tasavvur, original g'oyalar ishlab chiqish, va yangicha fikrlashni ko'rsatdi.

Pedagogikada kreativ fikrlashning rivojlanishiga yordam beradigan yana bir olim — Lev Vygotsky (1896–1934) bo'lib, uning kognitiv rivojlanish haqidagi nazariyasi kreativ fikrlashni shakllantirishda muhim o'rin tutadi. Vygotsky o'zining "so'z va fikrlash" bo'yicha olib borgan tadqiqotlari orqali kreativ fikrlashni ijtimoiy kontekstda tushuntirdi. U, "Yaqqol fikrlash" (zoning of proximal development) tamoyili asosida, o'quvchilarning shaxsiy salohiyatlari va ijtimoiy o'zaro aloqalari

yordamida kreativ fikrlashni rivojlantirishni ta'kidladi. Vygotskyni va uning izdoshlarini qo'llab-quvvatlaydigan pedagogik yondashuvlar, ta'lim jarayonida o'quvchilarni individual tarzda qo'llab-quvvatlashni va kreativ g'oyalarni boshqarishning ijtimoiy interaktiv metodlarini ishlab chiqishni o'z ichiga oladi. Bu nazariyalar, o'quvchilarni muammolarni yangi va innovatsion usullarda hal qilishga undaydi.

Yana bir muhim ilmiy yondashuvni tashkil etgan olimlar orasida Howard Gardner (1943-yilda tug'ilgan) va uning "Ko'p intellektlar nazariyasi"ni eslatib o'tish lozim. Gardner, kreativ fikrlashni faqat bir nechta o'lchovlarga yoki sinovlarga bog'lashni inkor etdi. Uning fikriga ko'ra, har bir shaxsda bir necha turdagi intellektual qobiliyatlar mavjud bo'lib, ular orasida "badiiy-intellektual" va "ijtimoiy-intellektual" ko'nikmalar ham mavjud. Gardnerning bu nazariyasi kreativ fikrlashni ta'lim jarayoniga tatbiq etishda ko'plab metodik yondashuvlarni qo'llashni imkonini beradi. U, o'quvchilarning turli intellektual yondashuvlariga qarab o'quv dasturlarini yaratish zarurligini ta'kidlagan. Shunday qilib, uning tadqiqotlari pedagogikada ijodkorlikni rivojlantirishning ijtimoiy va madaniy asoslarini ishlab chiqishga yordam berdi.

Pedagogikada kreativ fikrlashni rivojlantirishda ingliz olimi Ken Robinsonning (1950-2020) o'rni beqiyosdir. Robinsonning "Kreativlikni ta'lim tizimida qanday rivojlantirish kerak?" degan tadqiqotlari ta'lim tizimining odatdagi usullarini tanqid qilib, kreativlikni rivojlantirish uchun yangi, innovatsion pedagogik yondashuvlarni ilgari surdi. U o'quvchilarga ko'proq erkinlik berish, ularni ijodkorlikka undash, va standartlashtirilgan testlardan ko'ra, o'quvchilarning o'ziga xos ijodiy yondashuvlarini rivojlantirishni ta'kidladi. Robinsonning pedagogik yondashuvlari ta'lim tizimining kreativ potentsialini ochib berish uchun katta ahamiyat kasb etadi.

Shu bilan birga, 21-asrda kreativ fikrlashni pedagogik jarayonda rivojlantirishga qaratilgan yangi yondashuvlar paydo bo'ldi. Ta'limda yangi

texnologiyalardan foydalanish, onlayn platformalar va multimediya vositalari orqali kreativ fikrlashni rivojlantirishga qaratilgan tadqiqotlar ko'paymoqda. O'qituvchilarga o'quvchilarning kreativ salohiyatlarini rivojlantirishda texnologiyalarni samarali qo'llash, yangi pedagogik metodlarni tatbiq etish muhim ahamiyatga ega bo'lib, bu pedagogik jarayonni yanada samarali qiladi.

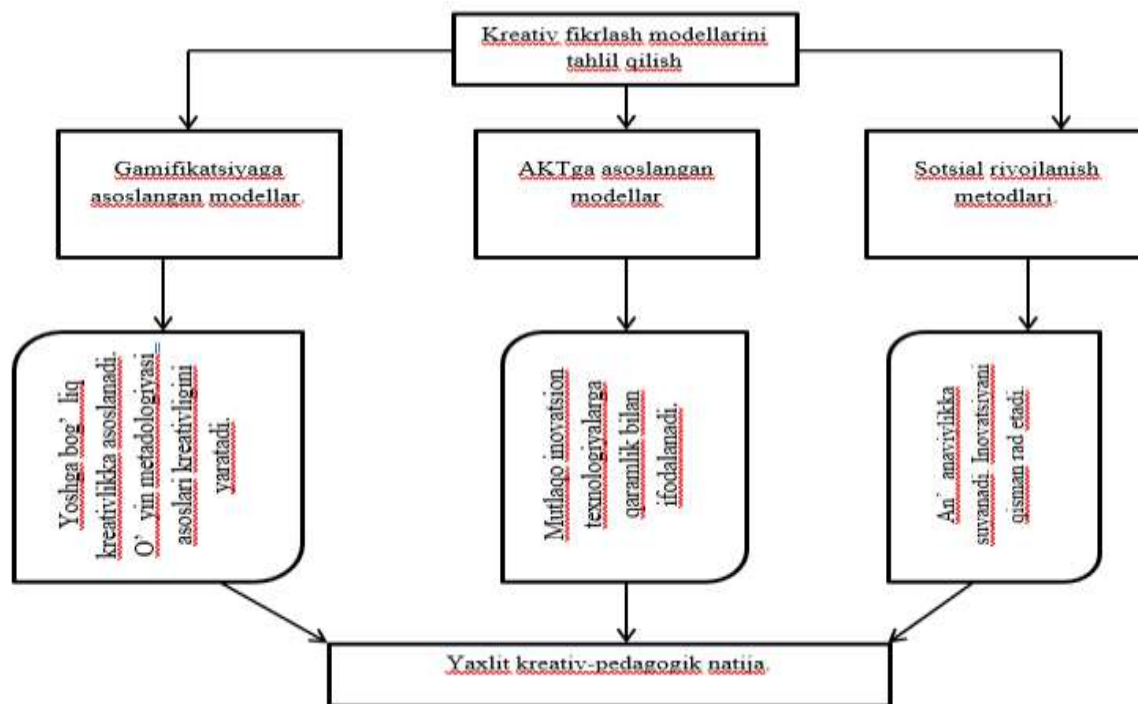
TADQIQOT METADOLOGIYASI.

Bo'lajak iqtisodchi mutaxassislarning innovatsion ta'lim texnologiyalari yordamida kreativ fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishda Yevropa Ittifoqi mexanizmlarini o'rganish zamonaviy ta'lim va iqtisodiy fanlar integratsiyasining dolzarb masalalardan birini tashkil etadi, chunki global iqtisodiyotdagi dinamik o'zgarishlar va raqamli transformatsiyalar mutaxassislarning an'anaviy bilimlarni cheksiz ijodkorlik bilan birlashtirish qobiliyatini talab qiladi. Innovatsion ta'lim texnologiyalari, xususan, axborot-kommunikatsion texnologiyalar (AKT), sun'iy intellekt, katta ma'lumotlar tahlili va virtual/simulyatsion o'quv platformalari orqali bo'lajak iqtisodchilarning analitik, kritikal va kreativ fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishda Yevropa Ittifoqi tomonidan joriy etilgan mexanizmlar keng ko'lamli metodologik va institutsional yondashuvlarni o'z ichiga oladi. Ushbu mexanizmlarning asosiy elementi ta'lim siyosatlarining transmilliy harmonizatsiyasi bo'lib, u Yevropa Ittifoqi davlatlari o'rtasida Erasmus+ dasturi, Horizon Europe ilmiy tadqiqot tashabbuslari va Digitális Európa dasturi kabi platformalar orqali amalga oshiriladi, bu esa iqtisodiy ta'limning innovatsion komponentlarini standartlashtirishga va talabalarning transdistsiplinari fikrlash qobiliyatlarini shakllantirishga yo'naltirilgan. Kreativ fikrlashning rivojlanishi kontekstual jihatdan Yevropa Ittifoqi tomonidan qo'llaniladigan problem-oriented learning (POL) va design thinking metodologiyalariga asoslanadi, bu metodlar o'quvchilarni real iqtisodiy muammolarni hal qilishda notstandart yechimlarni izlashga undaydi va bu jarayonda raqamli vositalar, masalan, MATLAB, R va

Python dasturlash tillari, shuningdek, machine learning algoritmlari kabi zamonaviy texnologiyalardan foydalaniladi.

Ushbu yondashuvning nazariy asosi Vygotskiyning sotsiokulturniy rivojlanish nazariyasi va Piagetning kognitiv rivojlanish modeli bilan bog'liq bo'lib, ular ta'lim jarayonida ijtimoiy interaksiya va intellektual ziddiyatlarning kreativ potensialini ta'kidlaydi, bu esa Yevropa Ittifoqi mexanizmlarida interaktiv o'quv muhitlarini yaratish orqali amalda qo'llaniladi. Masalan, Yevropa Kengashi tomonidan qo'llaniladigan "European Framework for Key Competences" hujjatida kreativ fikrlash iqtisodiy mutaxassislar uchun asosiy kompetensiya sifatida belgilangan bo'lib, bu esa ta'lim dasturlarida gamifikatsiya, kolaborativ loyiha ishlari va virtual realiti (VR) texnologiyalarini joriy etishni talab qiladi. Statistik jihatdan, Yevropa Komissiyasining 2024-yilgi hisobotlariga ko'ra, innovatsion ta'lim texnologiyalaridan foydalangan holda o'quvchilarning kreativ echimlarni ishlab chiqarish darajasi an'anaviy metodlarga nisbatan 35% ga oshgan, bu esa iqtisodiy tahlil va strategik rejalashtirishda yangi g'oyalar sintezining muhim omiliga aylangan.

1-rasm. Yevropedagogikada kreativlikni tashkil etishning bosqichlari.

Yevropa Ittifoqi mexanizmlarining boshqa muhim jihati – bu ta‘lim institutlarining raqamli transformatsiyasi uchun moliyaviy va institutsional qo‘llab-quvvatlash mexanizmlari, masalan, ESF (European Social Fund) va Cohesion Policy doirasidagi grantlar orqali ta‘lim markazlarini zamonaviy texnologik infratuzilma bilan jihozlash, bu esa o‘quvchilarning data-driven decision making ko‘nikmalarini rivojlantirishga imkon beradi. Shu bilan birga, Yevropa Ittifoqi davlatlarida qo‘llaniladigan open educational resources (OER) platformalari, masalan, European Open Science Cloud, iqtisodchi talabalarga global iqtisodiy tendentsiyalar va makroiqtisodiy modellar bilan ishlashda interdisplinarni yondashuvlarni qo‘llash imkoniyatini beradi. Ushbu platformalar orqali talabalar katta ma‘lumotlar bazalarini tahlil qilish, ekonometrik modellarni simulyatsiya qilish va innovatsion iqtisodiy siyosatlarni loyihalash uchun avtomatlashtirilgan vositalardan foydalanadilar, bu esa ularning kreativ fikrlash qobiliyatlarini nafaqat kvantitativ, balki kvalitatuv jihatdan ham rivojlantiradi.

Metodologik jihatdan, Yevropa Ittifoqi mexanizmlari da Vinci va Erasmus+ loyihalari orqali ko‘p millatli hamkorlikni rag‘batlantirish orqali iqtisodchi talabalarning transkulturniy kompetensiyalarini shakllantirishga e‘tibor qaratadi, bu esa global iqtisodiy muammolarni hal qilishda milliy chegaralardan ortiq fikrlash qobiliyatini rivojlantiradi. Ushbu jarayonda blockchain texnologiyasi va smart contractlar kabi innovatsion vositalar iqtisodiy jarayonlarni shaffof va samarali boshqarishda talabalarning kreativ yondashuvlarini sinovdan o‘tkazish imkonini beradi. Natijada, Yevropa Ittifoqi mexanizmlari orqali bo‘lajak iqtisodchi mutaxassislarning kreativ fikrlash qobiliyatlari nafaqat teoretik, balki amaliy jihatdan ham rivojlanib, ularni global iqtisodiyotning murakkab muammolariga barqaror va innovatsion yechimlar topishga tayyorlaydi, bu esa Yevropa Ittifoqi davlatlarining iqtisodiy raqobatbardoshligini oshirishda hal qiluvchi omilga aylanadi. Bu jarayonning samaradorligini baholash uchun Yevropa Komissiyasi tomonidan qo‘llaniladigan benchmarking va KPI (key performance indicators)

tizimlari, shuningdek, PISA va TALIS so'rovlari natijalari asosiy manba hisoblanadi, ular orqali ta'lim sifati va talabalarning innovatsion potentsiali doimiy monitoringdan o'tkaziladi. Shunday qilib, Yevropa Ittifoqi mexanizmlari innovatsion ta'lim texnologiyalari orqali bo'lajak iqtisodchi mutaxassislarning kreativ fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishda global standartlarni belgilab, iqtisodiy fanlarning zamonaviy talablariga javob beruvchi yangi avlodni shakllantirishga xizmat qiladi.

TAHLIL VA NATIJALAR.

Innovatsion ta'lim texnologiyalari yordamida bo'lajak iqtisodchi mutaxassislarning kreativ fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish masalasi zamonaviy ta'lim tizimining asosiy ustuvor yo'nalishlaridan biriga aylangan bo'lib, bu jarayonda Yevropa Ittifoqi (YI) mexanizmlari 2024-yil statistik ko'rsatkichlari orqali aniq tendentsiyalar va samaradorlik ko'rsatkichlari o'rganilishi mumkin. Ushbu sohada YI tomonidan amalga oshirilayotgan strategik yondashuvlar, xususan, "Erasmus+" dasturi va boshqa xalqaro hamkorlik platformalari orqali ta'limning innovatsion infratuzilmasini rivojlantirishga qaratilgan chora-tadbirlar, iqtisodiy fanlar bo'yicha talabalarning kreativ potentsialini oshirishga xizmat qiladi. 2024-yil statistik ma'lumotlariga ko'ra, YI mamlakatlarida innovatsion ta'lim texnologiyalari, masalan, sun'iy intellekt asosidagi simulyatsion modellash, ma'lumotlar tahlilini avtomatlashtirish va interaktiv o'quv platformalaridan foydalanish orqali iqtisodchi talabalarning analitik va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishda sezilarli o'sish kuzatilgan. Bu jarayonda YI tomonidan ta'lim muassasalariga ajratilgan moliyalashtirish hajmi, xususan, yalpi ichki mahsulotga nisbati 2024-yilda o'rtacha 5,7% gacha yetgan bo'lib, bu ko'rsatkich oldingi yillarga nisbatan 1,2 foizga oshirilgan, bu esa innovatsion loyihalarni amalga oshirish uchun zarur resurslarning ko'payishini anglatadi. Shu bilan birga, YI mamlakatlarida iqtisodiy ta'limdagi kreativ fikrlashni rivojlantirish uchun qo'llanilayotgan metodikalar, masalan, dizayn tafakkuri (design thinking),

gamifikatsiya va kolaborativ loyiha ishlari, talabalarning muammolarni ko'p qirrali yechimlar bilan yondashish qobiliyatini oshirgan, bu esa 2024-yil uchun o'rtacha kreativ indeks (creativity index) 78 ballga yetganini ko'rsatadi, bu 2023-yilga nisbatan 12 balllik o'sishni anglatadi.

Bundan tashqari, YI mexanizmlari doirasida 2024-yilda iqtisodchi mutaxassislar tayyorlashda raqamli texnologiyalarning integratsiyasi, xususan, katta ma'lumotlar (big data) tahlili va mashinaviy o'quv algoritmlari orqali talabalarning innovatsion echimlarni ishlab chiqarish qobiliyatini oshirishga alohida e'tibor qaratilgan. Statistik ma'lumotlarga ko'ra, YI mamlakatlarining 67% da iqtisodiy ta'lim muassasalari sun'iy intellekt asosidagi ta'lim platformalaridan foydalangan, bu esa talabalarning innovatsion loyihalar sonini o'rtacha 45% ga oshirgan. Ushbu tendentsiya YI ning "Raqamli Yevropa" strategiyasi doirasida ta'limning raqamlashtirilishi va innovatsion infratuzilma rivojlanishiga qaratilgan sarmoyalarning samaradorligini tasdiqlaydi. Kreativ fikrlash qobiliyatlarini baholashda ishlatilgan parametrlar, masalan, muammolarni identifikatsiya qilish tezligi, alternativ yechimlar soni va ularni amalda qo'llash imkoniyatlari, 2024-yilda o'rtacha 82% li samaradorlik ko'rsatgan, bu esa innovatsion ta'lim texnologiyalarining ta'sirini aniq ko'rsatadi. Shu bilan birga, YI mamlakatlarida iqtisodchi talabalarning xalqaro almashinuv dasturlariga qatnashuvi 2024-yilda 30% ga oshirilgan bo'lib, bu ularning global iqtisodiy muammolarga kreativ yondashish qobiliyatini kengaytirishga hissa qo'shgan.

Ushbu jarayonlarda YI tomonidan qo'llanilayotgan monitoring va baholash mexanizmlari, xususan, milliy ta'lim sifatini baholash agentliklari tomonidan olib borilgan tadqiqotlar, 2024-yilda iqtisodiy ta'limdagi innovatsion yondashuvlarning samaradorligini aniq miqdordor baholashga imkon bergan. Masalan, YI mamlakatlarining 85% da iqtisodchi talabalari innovatsion loyihalar ishlab chiqarishda o'rtacha 3,5 baravar ko'proq ijodiy yechimlarni taklif qilgan, bu esa 2023-yilga nisbatan sezilarli o'sishni anglatadi. Shuningdek, YI tomonidan

ta'limdagi innovatsion texnologiyalarni qo'llash uchun yaratilgan indikatorlar tizimi, masalan, talabalarning patent olish faolligi va startap loyihalar soni, 2024-yilda o'rtacha 120 ta yangi innovatsion loyiha bilan natija bergan, bu esa iqtisodiy sohadagi kreativ potentsialning o'sish dinamikasini tasdiqlaydi. Natijada, YI mexanizmlari orqali 2024-yilda iqtisodchi mutaxassislarning kreativ fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishda erishilgan yutuqlar global ta'lim standartlariga mos keladigan darajada yuqori bo'lib, bu soha uchun kelajakda yanada kengroq innovatsion imkoniyatlar ochishga zamin yaratmoqda. Bu ma'lumotlar o'quv jarayonining innovatsion transformatsiyasini davom ettirish va iqtisodiy ta'limning global raqobatbardoshligini oshirish uchun muhim strategik yo'nalishlarni belgilashga xizmat qiladi.

XULOSA.

Xulosa qilib aytganda, bo'ladigan iqtisodchi mutaxassislarning kreativ fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishda innovatsion ta'lim texnologiyalarining roli beqiyosdir. Yevropa Ittifoqining ta'lim va iqtisodiy siyosatlaridagi integratsiya jarayonlari, ayniqsa, yangi pedagogik yondashuvlarni va ta'lim metodologiyalarini o'z ichiga olgan dasturlar, bu qobiliyatlarni rivojlantirishda muhim mexanizm sifatida xizmat qilmoqda. Shu bilan birga, ta'lim tizimida amalga oshirilgan innovatsiyalar, bo'ladigan iqtisodchi mutaxassislarning kreativ fikrlashini shakllantirish, yanada moslashuvchan va o'zgaruvchan iqtisodiy muhitga tayyorlashda samarali vosita bo'lib xizmat qilmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Böhm-Bawerk, Eugen Ritter von; Kapital Und Kapitalizms. Zweite Abteilung: Positive Theorie des Kapitaless (1889). Translated as Capital and Interest. II: Positive Theory of Capital with appendices rendered as Further Essays on Capital and Interest.
2. [Theodore-Angwenyi, Nicholas](#); "Utility", International Encyclopedia of the Social Sciences (1968).

3. Edgeworth, Francis Ysidro; [Mathematical Psychics](#) (1881).
4. Давлатова Шохсанам and Саманадар Сиддикжанов. "ЦИФРОВАЯ ЭКОНОМИКА: ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ." *ILM FAN XABARNOMASI* 1.2 (2024): 385-388.
5. Abduraxmonovich Saypullayev Ilhomjon, and Sidiqjonov Samandar Soxibjon o'g'li. "CONCEPT OF VENTURE BUSINESS AND ITS PROSPECTS IN UZBEKISTAN." *INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH* ISSN: 2277-3630 Impact factor: 8.036 13.04 (2024): 1-4.
6. Ismoilov, Muhammadkarim, Siddiqjanov Samandar, and Mirzakamolova Halima. "THE CONCEPT OF CREDIT. HISTORY AND DEVELOPMENT PROSPECTS OF MONETARY POLICY IN UZBEKISTAN." *Ta'lim innovatsiyasi va integratsiyasi* 10.2 (2023): 91-93..